

Markiz hayata döndü!

Markiz is back in business!

Tarihin tozlu yapraklarından sıyrılıp geldi Markiz; üstelik belleklerde iz bırakan tadını, kokusunu, asaletini aynen taşıyarak...

Having escaped from the dusty pages of history, Markiz is back; and with the same flavors, aromas, and style we remember.

BENAN KAPUCU

KURTULUŞ GÖKALP

1 900'lerin ilk yarısı... Grande rue de Pera, artık İstiklal Caddesi... Model-T Ford otomobiller pofurdaya pofurdaya tramvayın yanı sıra bir gidip bir geliyor... Ellerinde buket, Ekselsior pardösülü, şık giyimli beyler aynalı pasajın önünde sevgililerini beklemekteler. Atlas Sineması'nın seans saati mi yaklaşıyor yoksa? Hanımlar en güzel şapkalarını takmış, belli ki çıkışta Markiz'e uğranacak... Madam Fegara mı, yoksa Kaluvrisi mi dikmiş kıyafetlerini? Süreyya operetinde Irma'yı oynayan, Toto Karaca. Muhsin Ertuğrul Küçük Sahne'yi açmış; en güzel oyunlar repertuvarında: Fareler ve İnsanlar, Godot'yu Beklerken... Turkuvaz ve Rejans'ta yemek dans müziği eşliğinde yeniyor. Meyhanelerin ve 'olmazsa olmaz' şiiirin en tantanalı zamanı! Orhan Veli, Nisuz'da yazıyor en güzel şiiirini.

T he first half of the 1900s... Grande Rue de Pera, İstiklal Caddesi today... Model T Fords puff along next to the tramline. Stylishly dressed men carrying bouquets and Excelsior umbrellas wait for their sweethearts in front of the mirrored arcade. Or is the matinee about to begin at the Atlas Cinema? The ladies have donned their most beautiful hats, clearly they are going to Markiz after the show... Who has sewn their gowns? Madame Fegara, or was it Kaluvrisi? Toto Karaca, who played Irma in the operetta 'Süreyya', has opened a little theater known as the Muhsin Ertuğrul Küçük Sahne. Only the best plays make up its repertoire: Of Mice and Men, Waiting for Godot... At Turkuvaz and Rejans dinner is served to the accompaniment of dance music. It's the golden age of the wineshops and

1920'li yılların başında getirilerek monte edilen Arnaux imzalı, 'art nouveau' tarzı fayans pano sonbaharı anlatıyor (solda).

Autumn is depicted in the 'art nouveau' style faience panel, signed Arnaux, which was mounted in the 1920s (left).

Arnaux'nun bahar temalı fayans panosundan bir detay (üstte).

A detail from Arnaux's panel on the theme of spring (above).

Ve havada mis gibi lavanta kokusu!

BEYOĞLU DEĞİŞİYOR

Tanzimat döneminde kentten en gözde semtler Pera; Cumhuriyet'in ilk yıllarında da yine eğlencenin, alışverişin, kültür ve sanat hayatının kalbi... İkinci Dünya Savaşı, 6-7 Eylül olayları, varlık vergisi yılları derken terziler, yabancı markalar satan mağazalar yaprak dökümü gibi bir bir kapanır. Türk kadınları 'Küçük Hanımefendi' kıyafetleriyle boy gösterir. Alışveriş ve eğlence alışkanlıkları değişir, pasajlar da kendi haline terk edilir; tıpkı Şark Aynalı Çarşı (Passage Orientale) gibi... 1840'lı yıllarda yapılan Şark Aynalı Çarşı, 1908'de Neoklasik tarza göre yenilenmiş. Orijinal planda üstü açık olan pasaj, T biçiminde. İki yanında dükkânların sıralandığı dar bir sokak gibi; iki girişinden

Markiz Pastanesi'nin restorasyonunda aslına sadık kalmaya özen gösterilmiş. Bir kampanya sayesinde bulunan kristal avize ve sandalyeler, eski Markiz günlerinden kalma.

Great care was taken in the restoration of Markiz to remain faithful to the original design. Crystal and chairs from the old Markiz were recovered thanks to a special campaign.

poetry, that sine qua non. Orhan Veli pens his best ones at Nisuz. And the air is sweet with the scent of lavender!

CHANGING BEYOĞLU

Pera was the city's most popular district during the Tanzimat period of reforms. In the first years of the Republic as well, it was the heart of entertainment, shopping, culture and art. Then the Second World War, the 6-7th September incidents and the wealth tax take their toll, and the dressmaker and tailoring establishments and shops close one by one like falling leaves. Turkish women appear now in their 'Little Lady' outfits. Shopping and entertainment habits change, arcades are abandoned to their fate, the mirrored arcade known as Şark Aynalı Pasaj (Passage Orientale), for example. Built

in the 1840s, this arcade was renovated in 1908 in Neoclassical style. Originally it was a T-shaped passage without a roof, like a narrow street lined with shops on either side, with one entrance on Asmalımescit and another on İstiklal Street. Its respectable establishments included Polonezköy, a famous charcuterie of the day, Le Restaurant Passage Oriental, the dressmaker Terzi Mulieri, the notions merchant Kalagas, and Kristich, the favored coiffeur of the ladies of Pera... Since a hat was de rigueur at Markiz there was of course a milliner as well. Markiz, which was located in a corner of the Şark Aynalı Pasaj in 1940, was a meeting place especially for the intelligentsia. Who was not on its list of regulars! The banker Mavro Cordato, Ziya Pasha, Namık Kemal, Misbah Muayyeş, owner ▷

biri Asmalımescit'e, diğeri İstiklal Caddesi'ne açılıyor. Pasajın nezih sakinleri, zamanın ünlü şarküterilerinden Polonezköy, Le Restaurant Passage Oriental, Terzi Mulieri, İplikçi Kalagas, Pera madamlarının ünlü kuaförü Kristich... Markiz'e şapkasız girilmediği için bir şapkacı da vardı elbette.

1940 yılında Şark Aynalı Pasajı'nın köşesinde yer alan Markiz, özellikle entelektüellerin buluşma yeridir. Kimler yoktur ki müdavim listesinde! Bankacı Mavro Cordato, Ziya Paşa, Namık Kemal, Pera Palas Otel'i sahibi Misbah Muayyeş, Paris Sefiri Said Nahum Duhani, Yahya Kemal, Pierre Loti, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Ebuzziya Tevfik, Yunus Nadi, Salah Birsal, Çelik Gülersoy, Burhan Felek, Haldun Taner, Mehmet Ali Aybar, Adalet Cimcoz... Markiz, ilk olarak 19. yüzyıl ortalarında Lebon ismiyle açılmış. Pastaneyi açan, Fransız Büyükelçisi General

Horaci Debastiani'nin eski pastacıbaşısı Eduard Lebon'dur. 1940'lara gelindiğinde Lebon ailesi pastaneyi uzun yıllar çırak, kalfa ve usta olarak çalışan Kosta Litopoulus'a devreder ve Lebon kısa bir süre sonra İstiklal Caddesi'nin karşı tarafındaki yeni yerine taşınır. Markiz de onun yerine gelir; yani numara 362'ye... Bu tarihî mekânı 1942 yılında işletmeye başlayan Avedis Ohanyan Çakır, Fransa'dan getirdiği 'Leumenier' marka çikolata fırınıyla, Paris'te üretilen 'Marquise de Sevigne' çikolatalarının kalitesini yakalamak istediği için vermiştir pastaneye bu ismi.

SOKAĞIN EN NEZİH PASTANESİ

Pastane, Pera Palas Otel'i'nin de mimarı olan Alexandre Vallaur'y'nin eseri. 1920'li yılların başında getirilerek monte edilen Arnaux imzalı, 'art nouveau' fayans panoları önce dört adettir. 'L'Automme' (sonbahar), 'L'Hiver' (kış),

Markiz Pastanesi'nde özen ayrıntılarda gizli... Farklı dönemlerde yapılan tavan süslemeleri, kabartmalar gün ışığına çıkarılmış.

The secret of Markiz Pastanesi lies in its details... Ceiling decorations and reliefs added at different periods have been brought to the light of day.

of the Pera Palas Hotel, Said Nahum Duhani, the ambassador to Paris, Yahya Kemal, Pierre Loti, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Ebuzziya Tevfik, Yunus Nadi, Salah Birsal, Çelik Gülersoy, Burhan Felek, Haldun Taner, Mehmet Ali Aybar, Adalet Cimcoz...

Markiz had originally opened under the name Lebon in the middle of the 19th century, and the man who opened it was none other than Eduard Lebon, former pastry chef of the French Ambassador, General Horaci Debastiani. By the 1940s the Lebon family had turned the shop over to Kosta Litopoulus, who had put in many years there as apprentice, supervisor and, finally, chef. Soon Lebon would move to its new location on the opposite side of İstiklal Street, and Markiz would take its place at no. 362. Avedis Ohanyan, who began operating at this historic location in 1942, called his patisserie Markiz because he aspired to capture the quality of the Paris-made 'Marquise de Sevigne' chocolates ▷

'Le Printemps' (İlkbahar), 'L'Ete' (yaz)... 1905 yılında yapılan bu eşsiz panolardan 'kış' ve 'yaz' temalı olanların başına ne geldiği bilinmiyor. Bir rivayet, getirilirken yolda kırılmış olduklarına dair. Camlı pasta vitrinlikleri ve duvarlardaki lambripler, dekoratör İbrahim Sarfiyef'in elinden çıkmış. Tavandaki bol bezemeli kartonpiyerler ise 1945 yılında Cezerliyan adında bir Ermeni Usta'ya yaptırılmış; pasaja bakan vitraylar da Mazhar Resmor imzalı.

Zarif İstanbullu hanımların bulunduğu akşam beş çaylarında, Markiz'in özel tarif pastaları, karamelleri, çikolata ve şekerlemeleri Limoges ve Havilland porselenlerde servis edilir; Degugis kristalleri ve Christofle yemek takımları da o şıklığı tamamlardı. Markiz, sokağın en nezih pastanesidir; ta ki 1970 yılında bir oto yedek parçasına satılincaya dek. Sonun başlangıcıdır bu. Haldun Taner, köşe yazılarında yoğun bir kampanya başlatır; ve

Markiz'in o 'bildik' vitrininden görünüm... Çikolatalı kurabiyeler ve pastalar, bugün de pastanenin özel tariflerine sadık kalınarak yapılıyor.

One of Markiz's familiar windows. The chocolate cakes and cookies are made according to the establishment's time-honoured recipes.

in the 'Leumenier' brand chocolate oven he had imported specially from Paris.

THE STREET'S MOST RESPECTABLE PASTRY SHOP

The pastry shop is the work of Alexandre Vallaur, who is also the architect of the Pera Palas Hotel. The 'art nouveau' faience panels, signed by Arnaux, which were mounted at the beginning of the 1920s, were originally four in number: L'Automne, L'Hiver, Le Printemps, and L'Ete. The fate of two, L'Hiver and L'Ete, of these matchless panels made in 1905 is unknown. Rumour has it that they were broken en route. The glass pastry cases and wood-panelled walls are the creations of decorator İbrahim Sarfiyef. Meanwhile the highly ornamental plaster moldings on the ceiling were commissioned in 1945 to an Armenian craftsman by the name of Cezerliyan, and the windows overlooking the arcade bear the signature of

Mazhar Resmor. Markiz's caramels, chocolates, candies and special pastries were served on Limoges and Havilland china at the five o'clock teas frequented by Istanbul's most fashionable ladies in an elegant setting complemented by Degugis crystal and Christofle silver. Markiz was the most respectable patisserie on the street, until 1970 when it was sold to a dealer in automobile spare parts. That was the beginning of the end. Haldun Taner launched an intensive campaign in his newspaper column and, with the added pressure of public opinion, the Higher Commission for Antiquities and Monuments decided in 1977 to preserve the establishment with its original decor. In 1980 the entire arcade was closed.

MARKIZ AGAIN SEES THE LIGHT OF DAY

Following a sleep of exactly 23 years, Markiz is once again welcoming ▷

kamuoyunun da baskısıyla, 1977'de buranın Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu tarafından özgün dekorasyonu korunmasına karar verilir. 1980 yılında pasaj tamamen kapatılır.

MARKİZ YENİDEN GÜN YÜZÜNDE

Markiz Pastanesi, tam 23 yıl uykuda kaldıktan sonra İstanbullularla yeniden buluştu. Şark Aynalı Çarşı da 'Passage Markiz' adıyla açtı kapılarını. Binayı 10 yıl önce satın alan Aksoy Grubu, uzun süren çabalar sonucu bu kültür sembolünü Beyoğlu'na yeniden kazandı. Restorasyonu üstlenen mimarlar Hüseyin Başçetinçelik ve Ali Çiçek, projeyi yürütürken orijinal plana sadık kalmaya özen göstermiş. Markiz Pastanesi'nde farklı dönemlerde yapılan tavan süslemeleri katman

katman gün ışığına çıkarılmış; cam vitrinlikler, girişte konukları karşılayan vestiyer yine eskiden olduğu gibi. Markiz'i müzeye dönüştürme kampanyasıyla, avizeden sandalyeye, çikolata kutularına varıncaya dek birçok orijinal eşyası bir araya getirilmiş. Dünün 'aynalı çarşısı' Passage Markiz; eğlence ve alışverişin iç içe geçtiği nostaljik bir mekân bugün. Pasajın içinde tekrar eden aynalar ve cam, pasajın o bildik ruhunu yansıtıyor. Markiz markalı objelerin ve çikolataların satıldığı MonMarkiz, Etiler ve Nişantaşı'nda da şubeleri olan lüks mağazalar, popüler bar ve kafeler katlardaki yerini çoktan almış. Işıl ışıl görüntüsüyle Passage Markiz, belli ki Beyoğlu'na yepyeni bir insan profilini de getirecek.

Dünün 'Aynalı Çarşısı' Passage Markiz'de eğlence ve alışveriş iç içe... Pasajın içinde tekrar eden aynalar ve cam, pasajın nostaljik ruhunun yansımaları... Markiz'in özel çikolataları, pasajın içinde yer alan MonMarkiz mağazasında satılıyor (üstte ve altta).

Shopping and entertainment go hand in hand in Passage Markiz, the former 'Mirrored Arcade'. The glass and mirrors repeated in the arcade reflect its nostalgic atmosphere... Special Markiz chocolates are sold at the arcade's MonMarkiz shop (above and below).

the people of Istanbul. The Şark Aynalı Çarşı has re-opened its doors as 'Passage Markiz'. After lengthy efforts, the Aksoy Group, which purchased the building ten years ago, has restored this cultural symbol to Beyoğlu. Architects Hüseyin Başçetinçelik and Ali Çiçek, who undertook the restoration, took pains to remain faithful to the original plan while carrying out the project. The ceiling decorations added at different periods in Markiz's history were uncovered layer by layer and brought to the light of day.

The show windows and the vestiaire at the entrance are once again as they were. From chandeliers and chairs to chocolate boxes, many original items were brought together in a campaign to turn Markiz into a museum. Yesterday's mirrored arcade, the Passage Markiz is a nostalgic venue today where shopping goes hand in hand with entertainment. The glass and mirrors repeated in the arcade reflect that familiar atmosphere. MonMarkiz, which sells chocolates and other items bearing the Markiz trademark, luxury shops with branches in Etiler and Nişantaşı, and popular bars and cafes have long since taken their places on its floors. With its sparkle and glow, the Passage Markiz is clearly going to bring a spanking new human dimension to Beyoğlu. □

